

Гуменюк Інна Леонідівна

Сумський державний педагогічний

університет ім. А.С.Макаренка

ДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СІЛЬСЬКИХ АНГЛОМОВНИХ ПЕЙЗАЖНИХ ОПИСІВ

In the paper the acoustic analysis results of dynamic parameters in prosodic organization of country nature descriptions are presented and their variations in static, static-dynamic and dynamic descriptions are characterised. In the process of experiment intensity maximum and its localization, intensity level and intensity interval were studied.

Key words: country nature descriptions: intensity, intensity range, maximum and its localization, intensity level, intensity interval.

Всебічне вивчення просодичної організації сільських англомовних пейзажних описів можливе завдяки співвіднесенню результатів аудитивного й акустичного аналізу, останній з яких допомагає виявити акустичні характеристики актуалізації зазначених описів. Задля експериментального визначення теоретично обґрунтованих [2;3] моделей інтонаційного оформлення сільських пейзажних описів з різним [1] рівнем емоційно-прагматичного потенціалу (ЕПП) і підтвердження даних аудитивного аналізу нами було проведено інструментальний аналіз 90 англомовних описових фрагментів, який уможливив отримання об'єктивних даних щодо їхнього інтонаційного оформлення. У ході електроакустичного аналізу перевірялись такі динамічні характеристики сільських пейзажних описів: максимум інтенсивності і його локалізація, діапазон, рівень та інтервал інтенсивності. З огляду на викладене, метою нашої роботи було виявлення на основі акустичного аналізу особливостей актуалізації динамічних параметрів у сільських пейзажних описах англомовної прози.

У результаті аналізу встановлено, що в сільських пейзажних описах рівень максимуму інтенсивності актуалізується лише у великій та максимальній зонах. При збереженні зазначеної тенденції показники максимуму інтенсивності розподіляються таким чином: у статичних описах переважають фрагменти з максимальним рівнем інтенсивності, до них за цим показником наближені динамічні описи села. На відміну від них статично-динамічним описам притаманний найвища частота максимального рівня цього параметра. Крім того, у сільських пейзажних замальовках, як і в пейзажному описі в цілому, зафіксована флуктуація числових показників максимального рівня інтенсивності, яка залежить від наявності/відсутності її піку на статичній або динамічній ділянці опису. При цьому, відсоток максимального рівня наближається до його нижньої границі, у випадку, коли будь-яка ділянка

пейзажного опису містить пік максимуму інтенсивності, нижчий за показник досліджуваного параметра всього опису, і навпаки – доля максимуму інтенсивності наближається до верхньої межі максимального рівня, якщо пік певної ділянки співпадає із піком інтенсивності фрагмента.

Щодо локалізації максимуму інтенсивності, то його піки зареєстровано на першому наголошеному складі й термінальній ритмогрупі (далі РГ) інтоногрупи. Зазначена вище тенденція характерна для сільських описів при незначних відмінностях розподілу її показників. Так, статичним описам притаманний найбільший відсоток (37,57%) піку інтенсивності саме у термінальній РГ. Наступною ділянкою локалізації максимуму цього параметра (34,64%) є перша РГ. Друга РГ відзначається незначною долею (15,07%). При цьому, пік інтенсивності зареєстрований на наголошеному складі другої РГ сприймається на перцептивному рівні як склад виділений спеціальним підйомом. Ядерний складносій термінального тону (далі ТТ) набуває промінантності за рахунок високих показників інтенсивності і ЧОТ. Щодо статично-динамічних описів, то тут зберігається та сама тенденція з дещо вищими показниками локалізації максимуму інтенсивності у термінальній РГ (42,86%). Динамічні описи сільських пейзажів при збереженні загального принципу розподілу числових даних вирізняються локалізацією максимуму інтенсивності на початку інтоногрупи (19,32%) та меншою частотою у термінальній РГ (32,71%) порівняно з двома попередніми видами описів. Це пояснюється підвищенням висотнотонального рівня такту, що маркує введення нової думки або важливої інформації, кульмінаційного моменту опису, як от: зміни стану природи, часу доби, пір року, перехід від спокою до розбурханої стихії.

Дослідження діапазону інтенсивності сільських пейзажних описів показало, що спектр його показників варіює від широкої до звуженої зон. Найбільша рекурентність притаманна розширеному й середньому діапазону, а його вузька зона не є релевантною. У статичних пейзажних описах модифікації діапазону коливаються від широкої до звуженої зони при переважанні широкої (36,84%). Наступним за частотою є середній діапазон з дещо меншими (26,31%) показниками, ніж у попередніх зонах. Найменший відсоток (5,27%) припадає на долю звуженого діапазону. Щодо статично-динамічних описів, то на їхніх статичних і динамічних ділянках показники рівнозначні з домінуванням розширеного й середнього діапазону. Звужена зона переважає на їхніх динамічних ділянках, а статичні ділянки вирізняються незначним відсотком (7,70%) вузького діапазону. У динамічних пейзажних описах домінує середній діапазон (42,86%) при менших показниках розширеної та широкої зон. Збільшення відсоткової долі зон діапазону інтенсивності відбувається у бік зростання динаміки описів: статичність забезпечується переважанням широкої та розширеної зони, у той час як, на динамічність і високий рівень емоційності описів впливає домінування середнього й широкого діапазону інтенсивності.

Це пояснюється психологічним типом мовця/диктора, змінами його емоційного стану під час озвучення описових фрагментів.

Аналіз рівня інтенсивності сільських пейзажних описів показав, що вона варіює залежно від функціональної ділянки інтонаційного контуру, з найвищими її показниками на стиках «передтакт-такт» і «передтермінальна РГ-термінальна РГ». Статичні описи відзначаються значною долею високого рівня інтенсивності (50,0%) між передтактом і тактом і зменшенням показників середнього і низького рівнів (39,83% і 30,57% відповідно). Високий рівень інтенсивності позначає початок всього описового фрагмента або інтоногрупу, що містить кульмінацію описового фрагмента, які характеризуються також і піками ЧОТ. Межа між передтермінальною ділянкою і термінальною РГ маркується зростанням показників рівня інтенсивності в межах від високого до середнього і низького рівня з домінуванням останнього (58,38%). Зафіксована особливість розподілу даних на зазначеній ділянці залежить від рівня інтенсивності всієї інтоногрупи, наявністю найнижчого піку ЧОТ на ядерному складоносіві та термінального тону з малою швидкістю зміни його руху. Відмінною рисою статично-динамічних пейзажних описів є переважання середньої зони (52,38%) рівня інтенсивності з майже рівнозначними показниками високого і низького рівнів (33,33% і 27,81% відповідно) між передтактом і тактом. Вимовляння цієї ділянки з такою інтенсивністю позначає початок всього фрагмента або його статичної частини; перехід від неї до динамічної частини маркується високим рівнем інтенсивності. Подібний рівень зазначеного параметру зафіксовано в інтоногрупах, оформлених ковзною шкалою.

Статично-динамічні пейзажні описи характеризуються найвищими відсотками високого й середнього рівнів інтенсивності на стику між першою і другою РГ завдяки виділенню наголошеного складу наступної РГ спеціальним підйомом задля акцентування уваги на її комунікативному/емоційному центрі. Високі показники рівня інтенсивності на стику «передтермінальна РГ – термінальна РГ» знаходяться у високій і низькій зонах з перевагою останньої (60,06%). Високий рівень цього параметру зареєстровано в термінальній РГ, оформленій високим спадним/висхідним ТТ з великою швидкістю зміни його руху, а також при переході від статичної ділянки інтоногруп до динамічної. Переважання низької інтенсивності на аналізованій ділянці можливе у статичній частині таких пейзажних описів, а також і в інтоногрупах динамічної частини, які містять відому інформацію. Низький рівень інтенсивності зафіксовано при переході від динамічної до статичної ділянки інтоногрупи.

Динамічним пейзажним описам притаманне домінування високої і середньої зон рівня інтенсивності між передтактом і першим наголошеним складом з майже однаковими цифровими показниками (57,14% і 52,05% відповідно). Такий рівень інтенсивності вказує на початок описового фрагмента або кульмінаційної інтоногрупи. Значно менші показники у цих зонах виявлено між першою і другою РГ, що пояснюється виділенням другого або третього

наголошеного складу шкали спеціальним підйомом. Найвищий відсоток низького рівня інтенсивності (57,68%) зареєстровано на межі між перед'ядерною і термінальною РГ, що пояснюється наявністю піків мінімальної інтенсивності на ядерному складоносіві, оформленням інтоногрупи низьким висхідним або спадним ТТ з малою швидкістю зміни його руху, а також при вимовлянні всієї інтоногрупи з низьким рівнем інтенсивності. Показники високої і середньої її зон на цій ділянці становлять (28,57% і 36,99% відповідно). Високий і середній рівень цього параметру притаманні інтоногрупам, оформленим високим спадним/висхідним ТТ з великою швидкістю зміни його руху, або які вимовляються на нижчому рівні інтенсивності упродовж перед'ядерної ділянки з подальшим його підвищенням у термінальній РГ.

Вивчення особливостей зміни інтервалу інтенсивності сільських пейзажних описів дозволяє констатувати його розширення між передтактом і тактом та звуження на стику між передтермінальною і термінальною РГ. Числові показники вказаного параметру зростають у напрямку від статичних до статично-динамічних і динамічних описів, з перевагою в останніх (43,29%). Розширення інтервалу саме на цій ділянці маркує на рівні цілого фрагменту зміну його змісту й перехід до описової комунікативно-мовленнєвої форми, а на рівні окремих інтоногруп – виділення нової інформації, розгортання опису, наростання його динаміки. Крім того, нижчі показники розширення інтервалу інтенсивності зафіксовано між першою і другою РГ, у якій другий наголошений склад виділений спеціальним підйомом або є частиною ковзної шкали. Розподіл показників зміни інтервалу інтенсивності між перед'ядерною і термінальною РГ відзначаються більшою варіативністю. Так, при домінуванні зміни інтервалу у бік звуження з майже рівнозначними показниками зареєстровано загальну тенденцію до зростання числових даних цього параметру у напрямку від динамічних до статично-динамічних і статичних, що пояснюється вимовлянням перед'ядерної ділянки з нижчим рівнем інтенсивності, ніж термінальна РГ, а також оформленням інтоногрупи поступово спадною ступінчастою або ковзною шкалою у сполученні з середнім або високим спадним ТТ.

Таким чином, показники динамічних характеристик аналізованих описових фрагментів варіюють залежно від їхньої видової приналежності та рівня його ЕПП. Сільські пейзажні описи характеризуються максимальним рівнем максимуму інтенсивності, який локалізується, здебільшого в ініціальній та термінальній РГ, розширеним і середнім діапазоном інтенсивності, високим і середнім рівнем інтенсивності між передтактом і тактом й високою, середньою і низькою зонами на ділянці «передтермінальна РГ – термінальна РГ», розширенням рівня інтенсивності між передтактом і першим наголошеним складом та звуженням цієї характеристики на стику між останньою РГ шкали й термінальною РГ.

Статичні сільські описи відзначаються модифікаціями діапазону інтенсивності у межах від широкої до звуженої зон при домінуванні першої, і

переважанням вузького інтервалу інтенсивності між передтермінальною і термінальною ритмогрупами. Статично-динамічні сільські описи вирізняються найвищим рівнем максимальної інтенсивності, локалізації максимуму інтенсивності в термінальній ритмогрупі, домінуванням розширеного й середнього діапазону, перевагою середньої зони рівня інтенсивності найвищими показниками високого й середнього рівнів інтенсивності на стику між першою і другою ритмогрупами. Динамічні сільські описи характеризуються найвищими показниками локалізації піку інтенсивності на початку інтоногрупи, домінуванням середнього діапазону та високого і середнього рівня інтенсивності між передтактом і тактом, низького рівня інтенсивності між перед'ядерною і термінальною ритмогрупами, його зростанням від високого до середнього і низького рівня між передтермінальною і термінальною ритмогрупами.

Література:

1. Гуменюк І.Л. Варіювання рівня емоційно-прагматичного потенціалу в англомовних прозових описах природи / І.Л. Гуменюк // Science and Education a New Dimension. Philology II (4). – 2014. – Issue 24. – Budaspest. – P. 21-24.
2. Гуменюк І.Л. Просодичне оформлення сільських пейзажних описів англомовної прози / І.Л. Гуменюк // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. №6. В 2 ч., Ч. 1, Луцьк, 2011. – С. 34-38.
3. Гуменюк І.Л. Просодичне оформлення сільських пейзажних описів англомовної прози / І.Л. Гуменюк // Язык и мир. Функциональная лингвистика. № 3. Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования. Симферополь, 2012. – С. 121-123.